

ספר שמואל א • כיתה ה' • מחוון ותשובות

מבחן בפרקים א-ז: שמואל, עלי והארון

למורה

התשובות באדום, ובכל שאלה מחוון. בשאלות פתוחות – לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת.

1. סמן את התשובה הנכונה. 12 נק'

- (א) לאיזו עיר עלה אלקנה מדי שנה להשתחוות לה'? ☐ לירושלים ☒ לשילה ☐ לבית אל
(ב) מה ענה שמואל כשה' קרא לו בפעם הרביעית?

☒ "דבר כי שמע עבדך"

☐ "הנני כִּי־קראתָ לִי"

☐ לא ענה דבר

- (ג) לאן הביאו הפלשתים את ארון ה' בתחילה? ☐ לגת ☐ לעקרון ☒ לאשדוד, לבית דגון
(ד) כמה זמן היה ארון ה' בשדה פלשתים? ☐ שבע שנים ☒ שבעה חודשים ☐ שבעה ימים

מחוון: 3 נק' לכל סעיף. מקור: א, ג; ג, י; ה, א-ב; ו, א.

2. איתור בפסוק. קרא את הפסוקים וענה. 14 נק'

נקרא בכתוב

(י) והיא מרת נפש ותתפלל על־ה' ובכה תבכה: (יא) ותדר נדר ותאמר ה' צבאות אִם־רָאָה תִּרְאֶה בְּעֵינִי אֶמְתֵּךְ וּזְכַרְתִּיךְ וְלֹא־תִשְׁכַּח אֶת־אֶמְתְּךָ וְנִתְּתָה לְאֶמְתְּךָ זֶרַע אֲנָשִׁים וְנִתְּתִיו לָהּ כָּל־יְמֵי חַיֶּיהָ וּמוֹרָה לֹא־יִעָלֶה עַל־רֹאשׁוֹ:
(שמואל א פרק א', פסוקים י'-י"א)

(א) העתק מפסוקי שתי מילים שמתארות את הרגשתה של חנה.

תשובה: "מרת נפש"

(ב) העתק מפסוק יא את המילים שבהן חנה מבטיחה מה תעשה עם הבן.

תשובה: "ונתתיו לה' כְּלִי־יְמֵי חַיָּיו"

מחוון: 7 נק' לכל סעיף. העתקה מדויקת – מלוא הנקודות; העתקה חלקית שמראה הבנה – 4 נק'.

3. מי אמר למי? מתח קו בין הדברים לבין מי שאמר אותם. **12 נק'**

מה נאמר?	מי אמר ולמי?
● "עֲדֹמְתִי תִשְׁתַּכְּרִין"	● שמואל אל ה'
● "לֹא־קָרָאתִי בְּנִי שׁוֹב שָׁכָב"	● שמואל, כשהקים את האבן
● "וַיִּבֶר כִּי שָׁמַע עֲבָדָךְ"	● עלי אל חנה
● "עֲדֹהֶנָּה עֲזָרְנוּ הִ'"	● עלי אל שמואל

תשובה: לפי סדר המשפטים: הראשון – עלי אל חנה (א, יד); השני – עלי אל שמואל (ג, ו); השלישי – שמואל אל ה' (ג, י); הרביעי – שמואל, כשהקים את אבן העזר (ז, יב).

מחוון: 3 נק' לכל קו נכון.

4. סדר את האירועים לפי סדרם בספר: כתוב 1 ליד הראשון ועד 5 ליד האחרון. **10 נק'**

מספר	האירוע
<u>3</u>	אaron ה' נלקח במלחמה עם פלשתים
<u>1</u>	חנה מתפללת בשילה
<u>5</u>	שמואל מקים את אבן העזר
<u>2</u>	ה' קורא לשמואל בלילה
<u>4</u>	הפרות מביאות את הארון לבית שמש

מחוון: 2 נק' לכל מספר נכון. מקור: א; ג; ד; ו; ז.

5. רש"י מפרש. הפלשתים החליטו להחזיר את הארון בעגלה חדשה: "וַיִּשְׁתִּי פָרוֹת עָלוֹת אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עֲלֵיהֶם עַל" (ו, ז). קרא את דברי רש"י וענה. **16 נק'**

רש"י מפרש

אשר לא עלה עליהם עול – כל זה לנסיון שאין אלו ראויות למשוך ועוד שגועות אחר בניהם ואם יהא כח בארון שיוליכו אותו מאליהם נדע שהוא עשה לנו

(א) מה קשה לרש"י?

תשובה: מדוע בחרו הפלשתים דווקא בפרות שמעולם לא משכו עגלה, ושיש להן עגלים יונקים ("עלות" – מיניקות)? פרות כאלה אינן מתאימות למשוך עגלה.

(ב) לפי רש"י, מדוע בחרו הפלשתים בפרות כאלה? כתוב שתי סיבות.

תשובה: זה היה ניסיון (מבחן): 1. הפרות לא היו רגילות למשוך עגלה. 2. הן גועות אחרי העגלים שלהן ורוצות לחזור אליהם. אם בכל זאת ילכו לבית שמש – סימן שכוח הארון מוביל אותן, וה' הוא שהביא עליהם את המכות.

(ג) האם הפרות הלכו לבית שמש? העתק מפסוק יב מילים שמוכיחות זאת.

תשובה: כן. "בְּמִסְלָה אַחַת הָלַכְוּ" או "וְלֹא־סָרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל" (ו, יב).

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 6 נק' (3 לכל סיבה); סעיף ג – 4 נק'.

6. נכון או לא נכון? אם המשפט לא נכון – כתוב מה נכון. **12 נק'**

המשפט	נכון / לא נכון	התיקון
בני עלי, חפני ופנחס, היו כהנים בשילה.	<u>נכון</u>	
בפעם הראשונה ששמואל שמע את הקול, הוא חשב שעלי קרא לו.	<u>נכון</u>	
כשעלי שמע שהארון נלקח, הוא יצא מיד למלחמה.	<u>לא נכון</u>	<u>נפל מעל הכיסא ומת (ד, יח)</u>
פסל דגון נפל אל הארץ לפני ארון ה' רק פעם אחת.	<u>לא נכון</u>	<u>דגון נפל פעמיים (ה, ג-ד)</u>

מחוון: 3 נק' לכל שורה (במשפט שאינו נכון: 1 נק' לסימון ו-2 נק' לתיקון).

7. מעמד התשובה במצפה. קרא את הפסוק וענה. **12 נק'**

נקרא בכתוב

(ג) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־בְּיַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם־בָּכָל־לִבְבְּכֶם אַתֶּם שׁוֹבִים אֶל־ה' הִסִּירוּ אֶת־אֱלֹקֵי הַנֶּכֶר מִתּוֹכְכֶם וְהַעֲשִׂיתֶם וְהָכִינוּ לִבְבְּכֶם אֶל־ה' וְעַבְדֵּהוּ לְבָדוּ וַיִּצַּל אֶתְכֶם מִיַּד פְּלִשְׁתִּים:

(שמואל א פרק ז', פסוק ג')

(א) מה דרש שמואל מן העם? כתוב שני דברים.

תשובה: להסיר את אלוהי הנכר והעשתרות מתוכם; להכין את לבבם אל ה' ולעבוד אותו לבדו.

(ב) מה הבטיח שמואל לעם אם יעשו זאת?

תשובה: ה' יציל אותם מיד פלשתים

(ג) מה עשו העם במצפה כדי להראות שהם חוזרים בתשובה? כתוב שני דברים. (רמז: ז, ו)

תשובה: שאבו מים ושפכו לפני ה'; צמו; אמרו "חֲטָאנוּ לָה'". די בשניים.

מחוון: סעיף א – 4 נק' (2 לכל דבר); סעיף ב – 4 נק'; סעיף ג – 4 נק'.

8. שאלת חשיבה. ה' אמר: "כִּי־מִכְבְּדִי אֶכְבֵּד וּבְזִי יִקְלוּ" (ב, ל). **12 נק'**

(א) הסבר את דברי ה' במילים שלך.

תשובה: מי שמכבד את ה' – ה' מכבד אותו; ומי שמזלזל בה' – יהיה קל ונבזה.

(ב) מי בפרקים שלמדנו כיבד את ה', ומי זלזל בו? כתוב דוגמה אחת לכל אחד.

תשובה: כיבד: שמואל, או חנה שהתפללה מכל הלב. זלזל: חפני ופנחס, שזלזלו במנחת ה' (ב, יז).

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 6 נק' (3 לכל דוגמה).

ספר שמואל א • כיתה ה' • מחוון ותשובות

מבחן בפרקים ח-יב: המלכת שאול

למורה

התשובות באדום, ובכל שאלה מחוון. בשאלות פתוחות – לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת.

1. סמן את התשובה הנכונה. 12 נק'

(א) מה חיפש שאול כשהגיע אל שמואל?

○ את הצאן של אביו

● את האתונות של אביו

○ את אחיו שהלכו למלחמה

(ב) היכן נבחר שאול בגורל לפני כל העם? ● במצפה ○ בשילה ○ בבית לחם

(ג) איזו עיר צר נחש העמוני? ○ גבעת שאול ○ ירושלים ● יביש גלעד

(ד) איזה אות הביא ה' בתפילת שמואל בימי קציר חיטים?

○ שמש חמה מאוד

● קולות ומטר

○ ברד ואש

מחוון: 3 נק' לכל סעיף. מקור: ט, ג, י, יז-כא; יא, א; יב, יז-יח.

2. איתור בפסוק. קרא את הפסוקים וענה. 14 נק'

נקרא בכתוב

(ה) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה זֹסֵנָה וּבִנְיָד לֹא הָלַכְנוּ בְּדֶרֶךְ יְדָ עֲתָה שִׁימָה-לָנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטָנוּ כְּכָל-הַגּוֹיִם: (ו) וַיֵּרַע הַדָּבָר בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל כֹּאֲשֶׁר אָמְרוּ תִנָּה-לָנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטָנוּ וַיִּתְפַּלֵּל שְׁמוּאֵל אֶל-ה': (ז) וַיֹּאמֶר ה' אֶל-שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹל הָעָם לְכָל אֲשֶׁר-יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ כִּי לֹא אֶתָּד מְאֹסוּ כִּי-אֲתִי מְאֹסוּ מִמֶּלֶךְ עָלֵיהֶם:

(שמואל א פרק ח', פסוקים ה'-ז')

(א) העתק מפסוק ה את הסיבה שבגללה ביקשו הזקנים מלך.

תשובה: "וּבִנְיָד לֹא הָלַכְנוּ בְּדֶרֶךְ יְדָ" (ח, ה).

(ב) העתק מפסוק ה את המילים שמראות שהעם רצה להיות כמו העמים האחרים.

תשובה: "כְּכָל-הַגּוֹיִם" (ח, ה).

(ג) לפי פסוק ז, את מי מאס העם באמת?

תשובה: את ה' – כִּי-אֲתִי מְאֹסוּ מִמֶּלֶךְ עָלֵיהֶם

מחוון: סעיף א – 5 נק'; סעיף ב – 4 נק'; סעיף ג – 5 נק'. העתקה חלקית שמראה הבנה – חצי מהנקודות.

3. שלושת האותות. שמואל אמר לשאול שלושה אותות שיקרו לו בדרך הביתה (י, ב-ו). מתח קו בין המקום לבין מה שיקרה בו. **12 נק'**

מה יקרה שם?	המקום
● יפגוש חבל נביאים ויתנבא עמם	● ליד קבורת רחל
● שני אנשים יגידו לו: נמצאו האתונות	● באלון תבור
● שלושה אנשים העולים לבית אל ייתנו לו שתי ככרות לחם	● בגבעת האלקים

תשובה: ליד קבורת רחל – שני אנשים יגידו לו שנמצאו האתונות (י, ב). באלון תבור – שלושה אנשים העולים לבית אל ייתנו לו שתי ככרות לחם (י, ג-ד). בגבעת האלקים – יפגוש חבל נביאים ויתנבא עמם (י, ה-ו).

מחוון: 4 נק' לכל קו נכון.

4. סדר את האירועים לפי סדרם בספר: כתוב 1 ליד הראשון ועד 5 ליד האחרון. **10 נק'**

מספר	האירוע
<u>4</u>	שאול מושיע את אנשי יביש גלעד
<u>2</u>	שמואל מושח את שאול בפך השמן
<u>5</u>	העם מחדש את המלוכה בגלגל
<u>1</u>	זקני ישראל מבקשים מלך
<u>3</u>	שאול נבחר בגורל במצפה

מחוון: 2 נק' לכל מספר נכון. מקור: ח, ה, י, א, י, כא; יא, יא; יא, טו.

5. רש"י מפרש. על בקשת העם נאמר: "וַיַּרְע הַדָּבָר בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל כְּאֲשֶׁר אָמְרוּ תְּהֵאֲלֶנּוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטֵנוּ" (ח, ו). קרא את דברי רש"י וענה. **16 נק'**

רש"י מפרש

וירע הדבר – לפי שאמרו לשפטנו ככל הגוים

א) מה קשה לרש"י? (רמז: בתורה יש מצווה למנות מלך).

תשובה: מדוע הדבר היה רע בעיני שמואל? הרי מינוי מלך הוא מצווה בתורה.

ב) לפי רש"י, מה היה רע בבקשה של העם?

תשובה: לא עצם הבקשה למלך, אלא הסיבה: הם רצו מלך "לְשִׁפְטֵנוּ כְּכָל־הַגּוֹיִם" – להיות כמו העמים, ולא מלך שיוביל אותם בדרך ה'.

ג) השלם: לפי רש"י, שמואל לא כעס על עצם הבקשה ל מלך, אלא על הרצון להיות ככל הגויים.

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 6 נק'; סעיף ג – 4 נק' (2 לכל השלמה).

6. נכון או לא נכון? אם המשפט לא נכון – כתוב מה נכון. **12 נק'**

המשפט	נכון / לא נכון	התיקון
שאול היה גבוה מכל העם, משכמו ומעלה.	<u>נכון</u>	
כשבאו לבחור מלך במצפה, שאול עמד בראש העם.	<u>לא נכון</u>	<u>הוא היה נחבא אל הכלים (י, כב)</u>
שאול חתר צמד בקר ושלח את החלקים בכל גבול ישראל.	<u>נכון</u>	
העם אמר לשמואל שהוא לקח מהם שוחד.	<u>לא נכון</u>	<u>העם אמר: "לא עשקתנו ולא רצותנו" (יב, ד)</u>

מחוון: 3 נק' לכל שורה (במשפט שאינו נכון: 1 נק' לסימון ו-2 נק' לתיקון). מקור: ט, ב; י, כב; יא, ז; יב, ד.

7. שמואל נפרד מן העם. קרא את הפסוקים וענה. **12 נק'**

נקרא בכתוב

(ג) הִנֵּנִי עֲנִי בִּי נֶגֶד ה' וְנִגַּד מְשִׁיחוֹ אֶת־שׁוֹר מִי לְקַחְתִּי וְחִמּוֹר מִי לְקַחְתִּי וְאֶת־מִי עֲשָׂקְתִּי אֶת־מִי רְצוֹתִי וּמִי־דִמְיִי לְקַחְתִּי כִּפֹּר וְאֲעֲלִים עֵינִי בּוֹ וְאֲשִׁיב לָכֶם: (ד) וַיֹּאמְרוּ לֹא עֲשָׂקְתָּנוּ וְלֹא רְצוֹתָנוּ וְלֹא־לְקַחְתָּ מִי־אִישׁ מֵאוֹמָה:
(שמואל א פרק י"ב, פסוקים ג'-ד')

(א) מה שאל שמואל את העם? כתוב במילים שלך.

תשובה: שאל אם לקח משהו דבר – שור או חמור, אם עשק או רצץ משהו, ואם לקח שוחד (כופר). הוא ביקש שיעידו עליו נגד ה' ונגד משיחו.

(ב) העתק מפסוק ד את תשובת העם.

תשובה: "לא עשקתנו ולא רצותנו ולא לקחת מי־איש מאומה" (יב, ד).

(ג) מה אפשר ללמוד מכך על שמואל כמנהיג?

תשובה: שהיה ישר ונאמן, ולא השתמש בתפקידו לטובת עצמו

מחוון: סעיף א – 4 נק'; סעיף ב – 4 נק'; סעיף ג – 4 נק'.

8. שאלת חשיבה: ענוה של מנהיג. **12 נק'**

(א) שאול אמר לשמואל: "הֲלוֹא בֶן־יְמִינִי אֲנִכִּי מְקַטְנִי שְׂבָטִי יִשְׂרָאֵל" (ט, כא). ובמצפה "הִנֵּה־הוּא נִחְבָּא אֶל־הַכְּלִים" (י, כב). מה שתי ההתנהגויות האלה מלמדות על שאול?

תשובה: שאול היה עניו: לא חשב שהוא ראוי לגדולה, ולא רדף אחרי המלוכה.

(ב) מדוע חשוב שמנהיג יהיה עניו? כתוב סיבה אחת ודוגמה מחיי בית הספר או הכיתה.

תשובה: למשל: מנהיג עניו מקשיב לאחרים ואינו מתנשא, הוא עושה את תפקידו לטובת הכלל ולא לכבוד עצמו. דוגמה: יושב ראש מועצת תלמידים שמקשיב לכל הכיתה.

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 6 נק' (3 לסיבה, 3 לדוגמה).

ספר שמואל א • כיתה ה' • מחוון ותשובות

מבחן בפרקים יג-יד: קרב מכמש

למורה

התשובות באדום, ובכל שאלה מחוון. בשאלות פתוחות – לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת.

1. סמן את התשובה הנכונה. 12 נק'

- (א) כמה ימים חיכה שאול לשמואל בגלגל? ☐ שלושה ימים ☒ שבעה ימים ☐ ארבעים יום
(ב) מדוע לא היו לעם ישראל חרבות וחניתות?

☒ הפלשתים לא נתנו שיהיה חרש בישראל

☐ העם לא רצה להילחם

☐ כל הברזל נשרף במלחמה

(ג) מי עלה עם יונתן אל מצב הפלשתים? ☐ שאול אביו ☐ שש מאות איש ☒ נושא כליו

(ד) במה טבל יונתן את קצה המטה? ☐ במים של הנחל ☒ ביערת הדבש ☐ בשמן

מחוון: 3 נק' לכל סעיף. מקור: יג, ח; יג, יט; יד, א; יד, כז.

2. איתור בפסוק. קרא את הפסוקים וענה. 14 נק'

נקרא בכתוב

(יא) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל מָה עָשִׂיתָ וַיֹּאמֶר שְׁאוּל כִּי־רָאִיתִי כִּי־נִפְץ הָעָם מֵעָלַי וְאַתָּה לֹא־בָאתָ לְמוֹעֵד הַיָּמִים וּפְלִשְׁתִּים נֹאֲסָפִים מְכַמֵּשׁ: (יב) וַאֲמַר עָתָה יֵרְדוּ פְּלִשְׁתִּים אֵלַי הַגִּלְגָּל וּפָנִי הִ' לֹא חֲלִיתִי וְאַתָּאֶפֶק וְאַעֲלֶה הָעֵלָה:
(שמואל א פרק י"ג, פסוקים י"א-י"ב)

(א) כתוב שתי סיבות ששאול נתן לשמואל למה העלה את העולה בלעדיו.

תשובה: 1. העם נפוץ (התפזר) מעליו. 2. שמואל לא בא בזמן שקבע. 3. הפלשתים נאספים במכמש ועלולים לרדת אליו לגלגל לפני שהתפלל לה'. (די בשתיים).

(ב) העתק מפסוק יב את המילה שבה שאול אומר שהתגבר על עצמו והעלה את העולה.

תשובה: "וְאַתָּאֶפֶק" (יג, יב).

מחוון: סעיף א – 8 נק' (4 לכל סיבה); סעיף ב – 6 נק'.

3. הסימן של יונתן. השלם את הטבלה לפי יד, ט-י. **12 נק'**

מה יעשו יונתן ונושא כליו?	אם הפלשתים יאמרו...
<u>יעמדו במקומם ולא יעלו אליהם</u>	"דַּמּוּ עַד־הַגִּיעֵנוּ אֲלֵיכֶם"
<u>יעלו אליהם - כי זה האות שה' נתן אותם בידם</u>	"עָלוּ עִלֵּינוּ"

(ב) מה אמרו הפלשתים בסוף?

תשובה: "עָלוּ אֵלֵינוּ" - ולכן יונתן ונושא כליו עלו (יד, יב)

מחוון: טבלה - 4 נק' לכל שורה (8); סעיף ב - 4 נק'.

4. מי אמר? מתח קו בין הדברים לבין מי שאמר אותם. **12 נק'**

מה נאמר?	מי אמר?
"נִסְכַּלְתָּ לֹא שְׁמִרְתָּ"	● העם
"אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יֹאכַל לֶחֶם"	● יונתן
"רְאוּ־נָא כִי־אֲרוּ עֵינֵי"	● שמואל
"אִם־יִפֹּל מִשְׁעַרְתִּי רֹאשׁוֹ אֶרְצָה"	● שאול

תשובה: "נִסְכַּלְתָּ" - שמואל (יג, יג). "אָרוּר הָאִישׁ" - שאול (יד, כד). "רְאוּ־נָא כִי־אֲרוּ עֵינֵי" - יונתן (יד, כט). "אִם־יִפֹּל מִשְׁעַרְתִּי רֹאשׁוֹ" - העם (יד, מה).

מחוון: 3 נק' לכל קו נכון.

5. רש"י מפרש. כששמואל הגיע לגלגל הוא שאל את שאול: "מָה עָשִׂיתָ" (יג, יא). קרא את דברי רש"י וענה. **16 נק'**

רש"י מפרש

מה עשית - הלא אמרתי לך הנני יורד אליך להעלות העולה אני אעלה אותה ולא אתה

(א) מה קשה לרש"י?

תשובה: מה היה רע במה ששאל עשה? הוא רק העלה עולה לה' - מה החטא בזה?

(ב) לפי רש"י, מה הייתה הטעות של שאול?

תשובה: שמואל אמר לו שהוא עצמו ירד להעלות את העולה, ושאול לא חיכה לו והעלה אותה בעצמו - הוא לא קיים את מה שנצטווה (ראו י, ח).

(ג) לפי שמואל, מה יהיה העונש של שאול? העתק מפסוק יד ארבע מילים.

תשובה: "וְעָתָה מִמְּלִכְתְּךָ לֹא־תָקוּם" (יג, יד).

מחוון: סעיף א - 6 נק'; סעיף ב - 6 נק'; סעיף ג - 4 נק'.

6. נכון או לא נכון? אם המשפט לא נכון – כתוב מה נכון. **12 נק'**

המשפט	נכון / לא נכון	התיקון
יונתן סיפר לאביו לפני שיצא אל מצב הפלשתים.	<u>לא נכון</u>	<u>יונתן לא הגיד לאביו (יד, א)</u>
יונתן שמע את השבועה של אביו ובכל זאת טעם מן הדבש.	<u>לא נכון</u>	<u>יונתן לא שמע את השבועה (יד, כז)</u>
העם היה עייף, אכל מן השלל על הדם.	<u>נכון</u>	
שאול בנה מזבח לה'.	<u>נכון</u>	

מחוון: 3 נק' לכל שורה (במשפט שאינו נכון: 1 נק' לסימון ו-2 נק' לתיקון). מקור: יד, א; יד, כז; יד, לא-לב; יד, לה.

7. העם פודה את יונתן. קרא את הפסוק וענה. **10 נק'**

נקרא בכתוב

(מה) ויאמר העם אל-שאול היונתן ימות אשר עשה הישועה הגדולה הזאת בישראל חלילה חיה' אס-יפל משערת ראשו ארצה כיעם-אלקים עשה היום הזה ויפדו העם את-יונתן ולא-מת:

(שמואל א פרק י"ד, פסוק מ"ה)

(א) מדוע לא הסכים העם שיונתן ימות? העתק מן הפסוק.

תשובה: "אשר עשה הישועה הגדולה הזאת בישראל" (יד, מה).

(ב) מה עשה העם בסוף?

תשובה: העם פדו את יונתן, ולא מת

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 4 נק'.

8. שאלת חשיבה. יונתן אמר: "כי אין לה' מעצור להושיע ברב או במעט" (יד, ו). **12 נק'**

(א) הסבר את דברי יונתן במילים שלך.

תשובה: לה' אין שום דבר שמעכב אותו: הוא יכול להושיע גם בעזרת צבא גדול וגם בעזרת אנשים מעטים.

(ב) יונתן בטח בה', אבל גם עשה מעשה. מה עשה? ומה אפשר ללמוד מכך לחיים שלנו?

תשובה: יונתן טיפס על ידי ועל רגליו אל מצב הפלשתים ונלחם בהם (יד, יג). לומדים שצריך לבטוח בה' וגם להשתדל ולעשות את שלנו.

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 6 נק' (3 על המעשה, 3 על הלקח).

ספר שמואל א • כיתה ה' • מחוון ותשובות

מבחן בפרק טו: מלחמת עמלק

למורה

התשובות באדום, ובכל שאלה מחוון. בשאלות פתוחות – לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת.

1. סמן את התשובה הנכונה. 12 נק'

(א) מה ציווה ה' את שאול לעשות לעמלק?

○ לקחת מהם מס

● להחרים את כל אשר לו

○ לכרות איתם ברית

(ב) למי אמר שאול לסור מתוך עמלק לפני המלחמה? ● לקניז ○ לפלשתים ○ לעמונים

(ג) על מי ועל מה חמלו שאול והעם?

○ על הגמלים בלבד

○ על ערי עמלק

● על אגג ועל מיטב הצאן והבקר

(ד) לאן הלך שמואל בסוף הפרק? ○ לגבעת שאול ● הרמתה ○ לשילה

מחוון: 3 נק' לכל סעיף. מקור: טו, ג; טו, ו; טו, ט; טו, לד.

2. איתור בפסוק. קרא את הפסוקים וענה. 14 נק'

נקרא בכתוב

(יג) וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שְׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַה' הַקִּימְתִּי אֶת-דְּבַר ה': (יד) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֶּאֱן הַזֶּה בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבֶּקָר אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁמֵעַ: (טו) וַיֹּאמֶר שְׁאוּל מַעֲמִלְקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֶּאֱן וְהַבֶּקָר לְמַעַן זָבַת לַה' אֱלֹקֶיךָ וְאֶת-הַיּוֹתֵר הַחֲרָמָנוּ:

(שמואל א פרק ט"ו, פסוקים י"ג-ט"ו)

(א) העתק מפסוק יג את המילים שבהן שאול אומר ששמע בקול ה'.

תשובה: "הַקִּימְתִּי אֶת-דְּבַר ה'" (טו, יג).

(ב) במה ענה לו שמואל? העתק מפסוק יד.

תשובה: "וּמָה קוֹל-הַצֶּאֱן הַזֶּה בְּאָזְנִי" (טו, יד).

(ג) לפי פסוק טו, למה לקחו את מיטב הצאן והבקר?

תשובה: כדי לזבוח לה' – לְמַעַן זָבַת לַה' אֱלֹקֶיךָ

מחוון: סעיף א – 5 נק'; סעיף ב – 5 נק'; סעיף ג – 4 נק'.

3. הטענות והתשובות. השלם את הטבלה. **12 נק'**

מה ענה לו שמואל?	מה אמר שאול?
<u>"ומה קול-הצאן הזה באזני" - אם כן, מדוע אני שומע צאן?</u>	"הקמתי את דבר ה'" (טו, יג)
<u>ה' רוצה ששומעים בקולו יותר מקרבנות: "הנה שמע מזבח טוב"</u>	העם לקח את הצאן כדי לזבוח לה' (טו, טו; כא)
<u>"הלוא אם-קטן אתה בעיניך ראש שבטי ישראל אתה" - אתה המלך ואתה אחראי (טו, יז)</u>	"יראתי את-העם" (טו, כד)

מחוון: 4 נק' לכל שורה. בשורה האחרונה מקבלים גם תשובה במילים: "אתה המלך, ואתה היית צריך להוביל את העם".

4. סדר את האירועים לפי סדרם בפרק: כתוב 1 ליד הראשון ועד 5 ליד האחרון. **10 נק'**

מספר	האירוע
<u>3</u>	ה' אומר לשמואל: "נחמתי כי-המלכתי את-שאול למלך"
<u>1</u>	שמואל מוסר לשאול את ציווי ה' על עמלק
<u>5</u>	שמואל ממית את אגג בגלגל
<u>2</u>	שאול מזהיר את הקיני לסור מתוך עמלק
<u>4</u>	כנף המעיל של שמואל נקרעת

מחוון: 2 נק' לכל מספר נכון. מקור: טו, א-ג; ו; יא; כז; לג.

5. רש"י מפרש. שמואל אמר לשאול: "ועתה שמע לקול דברי ה'" (טו, א). קרא את דברי רש"י וענה. **16 נק'**
 רש"י מפרש

ועתה שמע לקול דברי ה' - פעם אחת נסכלת עתה הזהר בעצמך

(א) מה קשה לרש"י?

תשובה: מדוע שמואל מזהיר את שאול לשמוע בקול ה'? וכי מלך ישראל צריך שיזכירו לו לשמוע בקול ה'?

(ב) לפי רש"י, למה התכוון שמואל? ובאיזו "פעם אחת" נכשל שאול כבר?

תשובה: שמואל אמר לו: כבר פעם אחת טעית, ועכשיו היזהר. הפעם הראשונה הייתה בגלגל, כשהעלה את העולה ולא חיכה לשמואל (יג, יג): "נספלת".

(ג) האם שאול נזהר הפעם? הסבר בקצרה.

תשובה: לא. הוא חמל על אגג ועל מיטב הצאן והבקר ולא החריס הכול (טו, ט).

מחוון: סעיף א - 6 נק'; סעיף ב - 6 נק' (3 על ההסבר, 3 על הפעם הראשונה); סעיף ג - 4 נק'.

6. נכון או לא נכון? אם המשפט לא נכון – כתוב מה נכון. **12 נק'**

המשפט	נכון / לא נכון	התיקון
שמואל זעק אל ה' כל הלילה.	<u>נכון</u>	
שאול הקים לו יד (מצבה) בכרמל.	<u>נכון</u>	
שמואל קרע את המעיל של שאול.	<u>לא נכון</u>	שאול החזיק בכנף מעילו של שמואל, והמעיל נקרע (טו, כז)
אחרי המלחמה שמואל ראה את שאול פעמים רבות.	<u>לא נכון</u>	שמואל לא ראה עוד את שאול עד יום מותו (טו, לה)

מחוון: 3 נק' לכל שורה (במשפט שאינו נכון: 1 נק' לסימון ו-2 נק' לתיקון). מקור: טו, יא; טו, יב; טו, כז; טו, לה.

7. המעיל הנקרע. קרא את הפסוקים וענה. **12 נק'**

נקרא בכתוב

(כז) וַיֵּסֶב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֹק בְּכַנְף־מַעֲיָלוֹ וַיִּקְרַע: (כח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קָרַע ה' אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלֶיךָ הַיּוֹם וּנְתַנָּה לְרַעַף הַטּוֹב מִמֶּךָ:
(שמואל א פרק ט"ו, פסוקים כ"ז-כ"ח)

(א) מה קרה למעיל?

תשובה: שמואל הסתובב ללכת, שאול החזיק בכנף מעילו, והמעיל נקרע (טו, כז).

(ב) מה למד שמואל מן המעיל הנקרע? העתק מפסוק כח.

תשובה: "קרע ה' את־ממלכות ישראל מעליך היום" (טו, כח).

(ג) למי תינתן המלוכה, לפי פסוק כח?

תשובה: לרעך הטוב ממך – לאדם אחר, טוב משאול

מחוון: סעיף א – 4 נק'; סעיף ב – 4 נק'; סעיף ג – 4 נק'.

8. שאלת חשיבה. שמואל אמר: "הֲנֵה נִשְׁמַע מִזְבַּח טוֹב לְהִקְנִיב מִחֶלֶב אֵילִים" (טו, כב). **12 נק'**

(א) הסבר את המשפט במילים שלך.

תשובה: לשמוע בקול ה' ולעשות מה שציווה – טוב יותר מלהביא קרבנות. ה' רוצה קודם כול שנציית לו.

(ב) כתוב דוגמה מחיי היום־יום שבה עשיית מה שביקשו ממך חשובה יותר ממתנה או ממעשה "גדול" אחר.

תשובה: למשל: ההורים ביקשו לסדר את החדר, וילד במקום זה קנה להם מתנה – עדיף היה לעשות מה שביקשו.

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 6 נק' על דוגמה מתאימה ומוסברת.

ספר שמואל א • כיתה ה' • מחוון ותשובות

מבחן בפרקים טז-כ: משיחת דוד ודוד בבית שאול

למורה

התשובות באדום, ובכל שאלה מחוון. בשאלות פתוחות – לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת.

1. סמן את התשובה הנכונה. 12 נק'

- (א) לאיזו עיר שלח ה' את שמואל כדי למשוח מלך? ☐ לגבעת שאול ☒ לבית לחם ☐ לשיילה
(ב) מה עשה דוד כששמואל בא לבית ישי? ☒ רעה את הצאן ☐ למד תורה ☐ נלחם בפלשתים
(ג) כמה ימים התייצב גלית מול מחנה ישראל?

☐ שבעה ימים

☐ שלושה חודשים

☒ ארבעים יום

- (ד) במה ניגן דוד כדי שתסור מעל שאול רוח הרעה? ☐ בחצוצרה ☒ בכינור ☐ בתוף

מחוון: 3 נק' לכל סעיף. מקור: טז, א; טז, יא; יז, טז; טז, כג.

2. איתור בפסוק. קרא את הפסוקים וענה. 14 נק'

נקרא בכתוב

(ו) וַיְהִי בַּבֹּאֶם וַיֵּרָא אֶת־אֱלִיָּאב וַיֹּאמֶר אֵךְ נִגַּד ה' מִשִּׁיחוֹ: (ז) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־שְׁמוּאֵל אֶל־תִּבֹּט אֶל־מְרֹאֵהוּ וְאֶל־גִּבֹּהַּ קוֹמָתוֹ כִּי מֵאֲסִתִּיהוּ כִּי לֹא אֲשֶׁר יֵרָאֶה הָאָדָם כִּי הָאָדָם יֵרָאֶה לְעֵינָיו וְהוּא יֵרָאֶה לְלֵבָב:

(שמואל א פרק ט"ז, פסוקים ו'-ז')

- (א) מה חשב שמואל כשראה את אליאב? העתק מפסוק ו.

תשובה: "אֵךְ נִגַּד ה' מִשִּׁיחוֹ" (טז, ו).

- (ב) על מה ה' אמר לשמואל לא להסתכל? העתק מפסוק ז.

תשובה: "אֶל־תִּבֹּט אֶל־מְרֹאֵהוּ וְאֶל־גִּבֹּהַּ קוֹמָתוֹ" (טז, ז).

- (ג) העתק מפסוק ז את המילים שמסבירות במה ה' מסתכל.

תשובה: "וְהוּא יֵרָאֶה לְלֵבָב" (טז, ז).

מחוון: סעיף א – 4 נק'; סעיף ב – 5 נק'; סעיף ג – 5 נק'.

3. דוד מול גלית. השלם את הטבלה. **12 נק'**

גלית	דוד	
<u>בחרב, בחנית ובכידון</u>	<u>במקלו, בקלע ובחמש אבנים</u> <u>חלוקות – ובשם ה' צבאות</u>	במה בא למלחמה?
<u>בכוחו ובנשקו</u>	<u>בה' – "כי לה' המלחמה"</u>	במה בטח?

(ב) מדוע דוד הוריד מעליו את הבגדים ואת החרב של שאול?

תשובה: כי לא היה רגיל בהם – "לֹא אוֹכַל לִלְכֹּת בְּאַלֶּהָ כִּי לֹא נְסִיתִי" (יז, לט)**מחוון:** טבלה – 2 נק' לכל תא (8); סעיף ב – 4 נק'. מקור: יז, לט-מז.4. מי אמר? מתח קו בין הדברים לבין מי שאמר אותם. **12 נק'**

מה נאמר?	מי אמר?
"עַד־מָתִי אֶתֶּה מִתְאַבֵּל"	● דוד
"כִּי מִי הַפִּלְשֹׁתִי הָעָרַל הַזֶּה"	● יהונתן
"לֶךְ וְהָיָה עִמָּךְ"	● ה'
"הֲלוֹא הַחֲצִי מִמָּךְ וְהַלְאָה"	● שאול

תשובה: "עַד־מָתִי אֶתֶּה מִתְאַבֵּל" – ה' אל שמואל (טז, א). "כִּי מִי הַפִּלְשֹׁתִי הָעָרַל הַזֶּה" – דוד (יז, כו).
"לֶךְ וְהָיָה עִמָּךְ" – שאול אל דוד (יז, לז). "הֲלוֹא הַחֲצִי מִמָּךְ וְהַלְאָה" – יהונתן אל הנער (כ, לז).**מחוון:** 3 נק' לכל קו נכון.5. רש"י מפרש. על אליאב אמר ה': "כִּי מֵאֲסִתִּיהוּ" (טז, ז). קרא את דברי רש"י וענה. **16 נק'** **רש"י מפרש****כי מאסתינו** – לפי שכעסן הוא כמה שנאמר (לקמן יז כח) ויחר אף אליאב בדוד

(א) מה קשה לרש"י?

תשובה: מדוע מאס ה' באליאב? הפסוק אומר רק לא להסתכל על מראהו וגובהו, אבל לא אומר מה היה חסר בו.

(ב) לפי רש"י, מדוע מאס ה' באליאב? ומאיפה רש"י יודע זאת?

תשובה: כי אליאב היה כעסן. רש"י מוכיח זאת מפרק יז, שם אליאב כעס על דוד כשבא אל המערכה: "וַיַּחַר־אַף אֶלְיָאֵב בְּדָוִד".

(ג) לפי רש"י, איזו מידה חשובה למלך?

תשובה: לא לכעוס – להיות סבלני ושולט ברוחו. (כל תשובה דומה מתקבלת.)**מחוון:** סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 6 נק' (4 על הסיבה, 2 על ההוכחה); סעיף ג – 4 נק'.

6. נכון או לא נכון? אם המשפט לא נכון – כתוב מה נכון. **12 נק'**

המשפט	נכון / לא נכון	התיקון
שמואל משח את דוד בקרב אחיו.	<u>נכון</u>	
דוד הפיל את גלית בחרב שהביא איתו.	<u>לא נכון</u>	<u>דוד הכה אותו באבן ובקלע, "וַיַּחַרְבּוּ אֵין בַּיַּד דָּוִד" (יז, ב)</u>
יהונתן נתן לדוד את המעיל, את החרב ואת הקשת שלו.	<u>נכון</u>	
שאול שמח כששמע ששרו "וְדָוִד בְּרִבְבֵּיתוֹ".	<u>לא נכון</u>	<u>שאול כעס והדבר היה רע בעיניו (יח, ח)</u>

מחוון: 3 נק' לכל שורה (במשפט שאינו נכון: 1 נק' לסימון ו-2 נק' לתיקון). מקור: טז, יג; יז, מט-ג; יח, ד; יח, ז-ח.

7. ברית יהונתן ודוד. קרא את הפסוקים וענה. **10 נק'**

נקרא בכתוב

(א) וַיְהִי כְּכַלְתּוֹ לְדַבֵּר אֶל-שְׂאוּל וְנָפֵשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד וַיֵּאָהֲבֵהוּ יְהוֹנָתָן כְּנַפְשׁוֹ:
 (ב) וַיִּקְחֵהוּ שְׂאוּל בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא נָתַנוּ לָשׁוּב בֵּית אָבִיו: (ג) וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן וְדָוִד בְּרִית
 בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ: (ד) וַיִּתְּפֹשֶׁט יְהוֹנָתָן אֶת-הַמַּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד וּמַדְיוֹ
 וְעַד-חֶרְבּוֹ וְעַד-קִשְׁתּוֹ וְעַד-חֲגָרֹו:
 (שמואל א פרק י"ח, פסוקים א'-ד')

(א) העתק מפסוק א את המילים שמתארות את אהבת יהונתן לדוד.

תשובה: "וַיֵּאָהֲבֵהוּ יְהוֹנָתָן כְּנַפְשׁוֹ" (או: "וְנָפֵשׁ יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד").

(ב) מה כרתו יהונתן ודוד? **ברית (יח, ג)**

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 4 נק'.

8. שאלת חשיבה: חברות אמת. **12 נק'**

(א) יהונתן היה בן המלך, והיה יכול לרצות להיות מלך בעצמו. מה עשה בכל זאת למען דוד? כתוב דבר אחד מפרק יט או כ.

תשובה: למשל: דיבר טוב על דוד אל שאול אביו (יט, ד); גילה לדוד בסימן החיצים שעליו לברוח (כ, לה-לח); אמר לדוד "לֵךְ לְשָׁלוֹם" (כ, מב).

(ב) מה אפשר ללמוד מיהונתן על חברות אמת?

תשובה: חבר אמת דואג לחברו ושמח בהצלחתו, גם כשזה לא לטובתו האישית.

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 6 נק'.

ספר שמואל א • כיתה ה' • מחוון ותשובות

מבחן בפרקים כא-כז: נדודי דוד

למורה

התשובות באדום, ובכל שאלה מחוון. בשאלות פתוחות – לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת.

1. סמן את התשובה הנכונה. 12 נק'

(א) איזה לחם נתן אחימלך הכהן לדוד בנוב?

☐ לחם שאפו לדרך

☒ לחם הפנים

☐ לחם שהביא מבית לחם

(ב) איזו חרב קיבל דוד מאחימלך?

☒ חרב גלית הפלשתי

☐ החרב של יהונתן

☐ החרב של שאול

(ג) לאן ברח דוד מגת, ומי התקבצו אליו שם?

☐ לנוב; הכהנים

☐ לבית לחם; אנשי העיר

☒ למערת עדלם; כארבע מאות איש

(ד) איזו עיר נתן אכיש מלך גת לדוד? ☐ גת ☒ צקלג ☐ קעילה

מחוון: 3 נק' לכל סעיף. מקור: כא, ז; כא, י; כב, א-ב; כז, ו.

2. איתור בפסוק. במערה במדבר עין גדי. קרא את הפסוקים וענה. 14 נק'

נקרא בכתוב

(ה) וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֲלֵיו הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר-אָמַר ה' אֵלֶיךָ הִנֵּה אֲנֹכִי נֹתֵן אֶת-אִיבֹךָ בְּיָדְךָ וְעָשִׂיתָ לוֹ כָּאֲשֶׁר יִטֵּב בְּעֵינֶיךָ וַיִּקָּם דָּוִד וַיִּכְרֹת אֶת-כַּנֶּף-הַמַּעִיל אֲשֶׁר-לְשָׁאוּל בִּלְטָ: (ו) וַיְהִי אַחֲרֵי-כֵן וַיֵּד גִּבְיָהוּ אֶת־דָּוִד אֶת־עַל אֲשֶׁר כָּרַת אֶת-כַּנֶּף אֲשֶׁר לְשָׁאוּל: (ז) וַיֹּאמֶר לְאַנְשָׁיו חֲלִילָה לִּי מֵה' אִם-אֶעֱשֶׂה אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה לְאֲדֹנָי לְמָשִׁיחַ ה' לְשַׁלֵּחַ יָדַי בּוֹ כִּי-מָשִׁיחַ ה' הוּא: (שמואל א פרק כ"ד, פסוקים ה'-ז')

(א) מה אמרו אנשי דוד לדוד? העתק מפסוק ה.

תשובה: "הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר-אָמַר ה' אֵלֶיךָ הִנֵּה אֲנֹכִי נֹתֵן אֶת-אִיבֹךָ בְּיָדְךָ" (כד, ה).

(ב) מה עשה דוד לשאול?

תשובה: כרת בשקט את כנף המעיל של שאול (ה).

(ג) העתק מפסוק ז את הסיבה שבגללה דוד לא פגע בשאול.

תשובה: "כִּי־מָשִׁיחַ ה' הוּא" (כד, ז).

מחוון: סעיף א – 5 נק'; סעיף ב – 4 נק'; סעיף ג – 5 נק'.

3. שתי פעמים דוד לא פגע בשאול. השלם את הטבלה. **12 נק'**

במחנה (פרק כו)	במערה (פרק כד)	
<u>את החנית ואת צפחת המים שליד ראשו</u>	<u>את כנף המעיל של שאול</u>	מה לקח דוד?
<u>אבישי</u>	<u>אנשי דוד</u>	מי רצה להרוג את שאול?

(ב) מה הדבר המשותף לשני הסיפורים?

תשובה: דוד לא שלח יד במשיח ה', ולא נתן לאנשיו להרוג את שאול

מחוון: טבלה – 2 נק' לכל תא; סעיף ב – 4 נק'.

4. מי אמר? מתח קו בין הדברים לבין מי שאמר אותם. **12 נק'**

מה נאמר?	מי אמר?
"צַדִּיק אֶתָּה מִמֶּנִּי"	● נבל
"וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל"	● שאול
"מִי דָוִד וּמִי בֶן־יִשָּׁי"	● דוד
"אַל־תִּשְׁחִיתֵהוּ"	● יהונתן

תשובה: לפי סדר המשפטים: הראשון – שאול (כד, יח); השני – יהונתן (כג, יז); השלישי – נבל (כה, י); הרביעי – דוד (כו, ט).

מחוון: 3 נק' לכל קו נכון.

5. רש"י מפרש. דוד אמר לאבישי שלא יפגע בשאול: "חִיָּהּ כִּי אִם־ה' יִגְפְּנוּ אוֹיָוֵמוּ יָבֹוא וְנָתַת אוֹ בְּמַלְחָמָה יָרֵד וְנִסְפָּה" (כו, י). קרא את דברי רש"י וענה. **16 נק'**

רש"י מפרש

כי אם ה' יגפנו – יקרב מיתתו

או יומו יבא – יום שזמן מיתתו בו

(א) מה קשה לרש"י?

תשובה: מה ההבדל בין "ה' יגפנו" לבין "יומו יבוא ונמת"? שתי האפשרויות נראות אותו דבר.

(ב) לפי רש"י, כתוב את שלוש הדרכים שבהן שאול עלול למות, לפי דברי דוד.

תשובה: 1. ה' יקרב את מיתתו (ימות לפני זמנו). 2. יבוא היום שנקבע למיתתו, וימות בזמנו. 3. ייפול במלחמה.

(ג) מה משותף לכל הדרכים?

תשובה: שאול ימות בידי ה' או במלחמה – ולא בידי דוד

מחוון: סעיף א – 5 נק'; סעיף ב – 2 נק' לכל דרך (6); סעיף ג – 5 נק'.

6. נכון או לא נכון? אם המשפט לא נכון – כתוב מה נכון. **12 נק'**

המשפט	נכון / לא נכון	התיקון
בגת עשה דוד את עצמו משוגע.	<u>נכון</u>	
דואג האדומי הרג את כהני נוב, ורק אביתר ניצל וברח אל דוד.	<u>נכון</u>	
דוד הציל את אנשי קעילה בלי לשאול בה'.	<u>לא נכון</u>	<u>דוד שאל בה' לפני שיצא להציל את קעילה (כג, ב)</u>
כשמת שמואל, קברו אותו בשילה.	<u>לא נכון</u>	<u>קברו אותו בביתו ברמה (כה, א)</u>

מחוון: 3 נק' לכל שורה (במשפט שאינו נכון: 1 נק' לסימון ו-2 נק' לתיקון).

7. יהונתן מחזק את דוד. קרא את הפסוקים וענה. **10 נק'**

נקרא בכתוב

(טז) וַיָּקָם יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל וַיִּלָּךְ אֶל־דָּוִד חֵרֶשׁה וַיִּסְמְךְ אֶת־יָדוֹ בְּאַלְקִים: (יז) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶל־תִּירָא כִּי לֹא תִמָּצֵאךָ יָד שָׁאוּל אָבִי וְאַתָּה תִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאַנֹכִי אֶהְיֶה־לָּךְ לְמִשְׁנָה וְגַם־שָׁאוּל אָבִי יֵדַע כֵּן:

(שמואל א פרק כ"ג, פסוקים ט"ז-י"ז)

א) העתק מפסוק טז את המילים שמתארות מה עשה יהונתן לדוד.

תשובה: "וַיִּסְמְךְ אֶת־יָדוֹ בְּאַלְקִים" (כג, טז).

ב) מה אמר יהונתן שיהיה בעתיד?

תשובה: דוד ימלוך על ישראל, ויהונתן יהיה לו למשנה

מחוון: סעיף א – 5 נק'; סעיף ב – 5 נק'.

8. שאלת חשיבה: מנהיג בשעת מבחן. **12 נק'**

א) דוד היה נרדף, ושאול היה בידו פעמיים. מדוע זה היה מבחן קשה לדוד?

תשובה: שאול רדף אותו, ואנשיו לחצו עליו להרוג את שאול. היה קל לנקום, אבל דוד שמר על ציווי ה'.

ב) מה אפשר ללמוד מדוד על התנהגות כשמישהו פוגע בנו?

תשובה: לא לנקום; לשמור על הדרך הנכונה גם כשקשה, ולסמוך על ה'.

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 6 נק'.

ספר שמואל א • כיתה ה' • מחוון ותשובות

מבחן בפרקים כח-לא: המלחמה בגלבע

למורה

התשובות באדום, ובכל שאלה מחוון. בשאלות פתוחות – לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת.

1. סמן את התשובה הנכונה. 12 נק'

(א) היכן חנו הפלשתים, והיכן חנה מחנה ישראל?

☐ הפלשתים בגלבע, וישראל בשונם

☒ הפלשתים בשונם, וישראל בגלבע

☐ שניהם במכמש

(ב) מדוע שלחו שרי הפלשתים את דוד מן המלחמה?

☒ פחדו שיפנה נגדם במלחמה

☐ כי דוד היה חולה

☐ כי אכיש כעס עליו

(ג) מה מצא דוד כשחזר לצקלג?

☐ את העיר מלאה שלל

☐ את שאול מחכה לו

☒ את העיר שרופה באש

(ד) מי עזר לדוד למצוא את הגדוד של עמלק?

☐ אביתר הכהן

☒ נער מצרי, עבד לאיש עמלקי

☐ אכיש מלך גת

מחוון: 3 נק' לכל סעיף. מקור: כח, ד; כט, ד; ל, א; ל, יא-טו.

2. איתור בפסוק. קרא את הפסוקים וענה. 14 נק'

נקרא בכתוב

(ה) וַיֵּרָא שְׂאוּל אֶת־מַחֲנֵה פְּלִשְׁתִּים וַיֵּרָא וַיַּחְרֹד לְבֹ מָאֵד: (ו) וַיִּשְׁאַל שְׂאוּל בַּה' וְלֹא עָנָהוּ ה' גַּם בַּחֲלָמוֹת גַּם בְּאוּרִים גַּם בְּנְבִיאִים:

(שמואל א פרק כ"ח, פסוקים ה'-ו')

(א) העתק מפסוק ה את המילים שמתארות את הרגשתו של שאול כשראה את מחנה פלשתים.

תשובה: "וַיַּחְרֹד לְבֹ מָאֵד" (כח, ה).

(ב) בשלוש דרכים ניסה שאול לשאול בה'. כתוב אותן לפי פסוק ו. 1. בחלומות 2. באורים 3. בנביאים

(ג) האם ה' ענה לו? העתק מפסוק ו.

תשובה: "וְלֹא עָנָהוּ ה'" (כח, ו).

מחוון: סעיף א – 4 נק'; סעיף ב – 2 נק' לכל דרך (6); סעיף ג – 4 נק'.

3. השלל בנחל הבשור. השלם את הטבלה לפי פרק ל. **12 נק'**

השאלה	התשובה
כמה אנשים רדפו עם דוד אחרי עמלק?	<u>ארבע מאות איש</u>
כמה אנשים נשארו בנחל הבשור, ולמה?	<u>מאתיים איש, כי היו עייפים מאוד ("פגרו")</u>
מה רצו האנשים הרעים לעשות בשלל?	<u>לא לתת לאלה שנשארו חלק בשלל</u>
מה פסק דוד?	<u>"כחלק הירד במלחמה וכחלק הישב על-הפלים יחדו יחלקו" (ל, כד)</u>

מחוון: 3 נק' לכל שורה. מקור: ל, י; ל, כא-כד.

4. סדר את האירועים לפי סדרם בספר: כתוב 1 ליד הראשון ועד 5 ליד האחרון. **10 נק'**

מספר	האירוע
<u>2</u>	שרי הפלשתים שולחים את דוד חזרה
<u>5</u>	אנשי יביש גלעד קוברים את שאול ובניו
<u>1</u>	שאול שואל בה', וה' אינו עונה לו
<u>4</u>	שאול ושלושת בניו נופלים בהר הגלבוע
<u>3</u>	דוד מתחזק בה' ורודף אחרי עמלק

מחוון: 2 נק' לכל מספר נכון. מקור: כח, ו; כט, ד-י; ל, ו-ח; לא, ב-ו; לא, יא-יג.

5. רש"י מפרש. אחרי שדוד פסק כיצד לחלק את השלל נאמר: "וַיְהִי מִהַיּוֹם הַהוּא וַמַּעֲלָה וַיִּשְׁמָךְ לְחֶק וּלְמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל" (ל, כה). קרא את דברי רש"י וענה. **16 נק'**

רש"י מפרש

מהיום ההוא ומעלה – לא נאמר והלאה אלא ומעלה כבר הנהיג אברהם בחוק זה (בראשית יד כד) בלעדי רק אשר אכלו הנערים וגו' הם היושבים על הכלים וחלק האנשים ההולכים במלחמה

א) מה קשה לרש"י? (רמז: במילה "וַמַּעֲלָה").

תשובה: מדוע כתוב "מִהַיּוֹם הַהוּא וַמַּעֲלָה" ולא "וְהַלָּאָה"? "ומעלה" נשמע כאילו הכוונה גם לזמן שלפני כן.

ב) לפי רש"י, מי כבר הנהיג את החוק הזה לפני דוד?

תשובה: אברהם אבינו – אחרי המלחמה בארבעת המלכים, כשנתן חלק גם לנערים שנשארו ליד הכלים (בראשית יד, כד).

ג) מה החוק? כתוב במילים שלך.

תשובה: מי שנשאר לשמור על הכלים מקבל חלק בשלל כמו מי שיצא למלחמה – כולם מתחלקים בשווה.

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 5 נק'; סעיף ג – 5 נק'.

6. נכון או לא נכון? אם המשפט לא נכון – כתוב מה נכון. **12 נק'**

המשפט	נכון / לא נכון	התיקון
כשהעם רצה לסקול את דוד, דוד התחזק בה'.	<u>נכון</u>	
דוד יצא לרדוף אחרי עמלק בלי לשאול בה'.	<u>לא נכון</u>	<u>דוד שאל בה' באפוד: "אַרְדֹּף אַחֲרַי הַגִּדְדִּי-הֵזָה" (ל, ז-ח)</u>
יהונתן ניצל מן המלחמה בגלבוה.	<u>לא נכון</u>	<u>הפלשתים הכו את יהונתן, אבינדב ומלכישוע (לא, ב)</u>
אנשי יביש גלעד צמו שבעה ימים.	<u>נכון</u>	

מחוון: 3 נק' לכל שורה (במשפט שאינו נכון: 1 נק' לסימון ו-2 נק' לתיקון). מקור: ל, ו; ל, ח; לא, ב; לא, יג.

7. אנשי יביש גלעד. קרא את הפסוקים וענה. **12 נק'**

נקרא בכתוב

(יא) וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו יִשְׁבִּי גִבִּישׁ גִּלְעָד אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוּ פְּלִשְׁתִּים לְשָׂאוֹל: **(יב)** וַיִּקְוּמוּ כָּל-אִישׁ חֵיָל וַיֵּלְכוּ כָּל-הַלַּיְלָה וַיִּקְחוּ אֶת-גְּוִיֹּת שָׂאוֹל וְאֶת גְּוִיֹּת בָּנָיו מִחוּמַת בֵּית שָׁן וַיָּבֵאוּ יִבְשָׁה וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם: **(יג)** וַיִּקְחוּ אֶת-עֲצַמֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת-הָאֶשׁל בְּיִבְשָׁה וַיֵּצְמוּ שִׁבְעַת יָמִים:

(שמואל א פרק ל"א, פסוקים י"א-י"ג)

(א) מה עשו אנשי יביש גלעד? כתוב שני דברים.

תשובה: הלכו כל הלילה ולקחו את גופות שאול ובניו מחומת בית שן; קברו את עצמותיהם תחת האשל ביבשה; צמו שבעה ימים. (די בשניים.)

(ב) מדוע, לדעתך, דווקא אנשי יביש גלעד עשו זאת? (רמז: פרק יא.)

תשובה: כי שאול הציל אותם מנחש העמוני בתחילת מלכותו (יא, א-יא). הם הכירו לו טובה גם אחרי מותו.

מחוון: סעיף א – 6 נק' (3 לכל דבר); סעיף ב – 6 נק'.

8. שאלת חשיבה: "וַיִּתְחַזַּק דָּוִד בַּה' אֱלֹהָיו" (ל, ו). **12 נק'**

(א) באיזה מצב היה דוד כשהתחזק בה'? תאר בקצרה.

תשובה: צקלג נשרפה, המשפחות נלקחו בשבי, דוד ואנשיו בכו עד שלא היה בהם כוח, והעם רצה לסקול אותו (ל, א-ו).

(ב) מה אפשר ללמוד מדוד על התנהגות בשעה קשה?

תשובה: לא להתייאש: להתחזק באמונה בה', ואחר כך לחשוב ולפעול – דוד שאל בה' ויצא לרדוף.

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 6 נק'.

ספר שמואל א • כיתה ה' • מחוון ותשובות

מבחן מסכם – כל ספר שמואל א

למורה

התשובות באדום, ובכל שאלה מחוון. בשאלות פתוחות – לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת.

1. סמן את התשובה הנכונה. 10 נק'

- (א) מי היה הכהן בשילה כששמואל היה נער? ☐ אחימלך ☒ עלי ☐ אביתר
- (ב) מאיזה שבט היה שאול? ☒ בנימין ☐ יהודה ☐ לוי
- (ג) מאיזו עיר היה דוד? ☐ הרמה ☐ גבעה ☒ בית לחם
- (ד) באיזה עמק נלחם דוד בגלית? ☐ בעמק יזרעאל ☒ בעמק האלה ☐ בעמק הירדן
- (ה) היכן מתו שאול ובניו? ☒ בהר הגלבוע ☐ במכמש ☐ ביביש גלעד
- מחוון:** 2 נק' לכל סעיף. מקור: ג, א; ט, א-ב; טז, א; יז, ב; לא, ח.

2. מי אמר? מתח קו בין הדברים לבין מי שאמר אותם. 12 נק'

מה נאמר?	מי אמר?
"שִׁימָה-לָנוּ מֶלֶךְ"	☒ דוד אל גלית
"הֲנֵה שָׁמַעַ מִזְבַּח טוֹב"	☒ זקני ישראל אל שמואל
"בְּשֵׁם ה' צְבָאוֹת"	☒ שאול אל דוד
"צִדִּיק אֶתָּה מִמְּנִי"	☒ שמואל אל שאול

תשובה: "שִׁימָה-לָנוּ מֶלֶךְ" – זקני ישראל אל שמואל (ח, ה). "הֲנֵה שָׁמַעַ מִזְבַּח טוֹב" – שמואל אל שאול (טו, כב). "וְאֶנְכִי בְּאֵלֶיךָ בְּשֵׁם ה' צְבָאוֹת" – דוד אל גלית (יז, מה). "צִדִּיק אֶתָּה מִמְּנִי" – שאול אל דוד (כד, יח).

מחוון: 3 נק' לכל קו נכון.

3. שני מלכים נמשחו. השלם את הטבלה. 12 נק'

מה עשה לפני שנמשח?	שואל	דוד
מה עשה לפני שנמשח?	<u>חיפש את האתונות של קיש אביו</u>	<u>רעה את הצאן של ישי אביו</u>
במה נמשח?	<u>בפר השמן</u>	<u>בקרן השמן</u>
היכן נמשח?	<u>בקצה העיר, בסתר</u>	<u>בבית לחם, בקרב אחיו</u>

מחוון: 2 נק' לכל תא. מקור: ט, ג; ט, כז-י, א; טז, יא-יג.

4. סדר את האירועים לפי סדרם בספר: כתוב 1 ליד הראשון ועד 6 ליד האחרון. **12 נק'**

מספר	האירוע
<u>4</u>	מלחמת שאול בעמלק
<u>2</u>	ארון ה' נלקח בידי הפלשתים
<u>6</u>	שאול ובניו נופלים בהר הגלבוע
<u>1</u>	חנה מתפללת בשילה
<u>5</u>	דוד מכה את גלית
<u>3</u>	שמואל מושח את שאול

מחוון: 2 נק' לכל מספר נכון.

5. איתור בפסוק. דוד מול גלית. קרא את הפסוקים וענה. **14 נק'**

נקרא בכתוב

(מה) ויאמר דוד אל־הַפְּלִשְׁתִּי אֵתָּה בָּא אֵלַי בְּחָרֵב וּבְחִנִּית וּבְכִידוֹן וְאַנְכִי בְּאֶ־אֱלִיָּה בָּשָׁם ה' צְבָאוֹת אֱלֹקֵי מַעְרָכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֲרַפְתָּ: (מו) הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגְּרֶךָ ה' בְּגָדֵי וְהַכִּיתֶךָ וְהִסְרַתִּי אֶת־רֹאשְׁךָ מֵעַלֶיךָ וְנָתַתִּי פָגֶר מַחְנֶה פְּלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחַיֵּת הָאָרֶץ וַיִּדְעוּ כָּל־הָאֲרָץ כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים לְיִשְׂרָאֵל: (מז) וַיִּדְעוּ כָּל־הַקָּהָל הַזֶּה כִּי־לֹא בְּחָרֵב וּבְחִנִּית יְהוֹשִׁיעַ ה' כִּי לַה' הַמִּלְחָמָה וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיָדוֹ:
(שמואל א פרק י"ז, פסוקים מ"ה-מ"ז)

(א) במה בא גלית אל דוד, ובמה בא דוד אל גלית? העתק מפסוק מה.

תשובה: גלית: "בְּחָרֵב וּבְחִנִּית וּבְכִידוֹן". דוד: "בָּשָׁם ה' צְבָאוֹת אֱלֹקֵי מַעְרָכוֹת יִשְׂרָאֵל".

(ב) מה ידעו כל הארץ אחרי הניצחון, לפי פסוק מו?

תשובה: "כִּי יֵשׁ אֱלֹקִים לְיִשְׂרָאֵל" (יז, מו).

(ג) העתק מפסוק מז ארבע מילים שמסכמות את אמנותו של דוד.

תשובה: "כִּי לַה' הַמִּלְחָמָה" (יז, מז).

מחוון: סעיף א – 6 נק'; סעיף ב – 4 נק'; סעיף ג – 4 נק'.

6. רש"י מפרש. כשחיפש את האתונות, שאול שמע מנערו על שמואל. בפסוק נאמר: "כִּי לְנָבִיא הַיּוֹם יִקְרָא לְפָנָיִם הָרֹאֶה" (ט, ט). קרא את דברי רש"י וענה. **10 נק'**

רש"י מפרש

לפנים בישראל – הסופר כתב זאת ואין זה מדברי נער שאול
כי לנביא היום – למי שקורים אותו נביא היום היו קורים לפנים רואה

(א) מה קשה לרש"י?

תשובה: מי אומר את הפסוק הזה – הנער של שאול? ומה פירוש "רָאָה"?

(ב) לפי רש"י, מי כתב את הפסוק הזה, ומה הוא מסביר?

תשובה: את הפסוק כתב הסופר, ולא הנער. מי שנקרא היום "נביא" נקרא פעם "רָאָה".

מחוון: סעיף א – 5 נק'; סעיף ב – 5 נק'.

7. נכון או לא נכון? אם המשפט לא נכון – כתוב מה נכון. **10 נק'**

המשפט	נכון / לא נכון	התיקון
שמואל שפט את ישראל כל ימי חייו.	<u>נכון</u>	
שאול החרים את כל עמלק, ולא השאיר דבר.	<u>לא נכון</u>	<u>שאול והעם חמלו על אגג ועל מיטב הצאן והבקר (טו, ט)</u>
דוד פגע בשאול כששאול היה בידו במערה.	<u>לא נכון</u>	<u>דוד רק כרת את כנף המעיל, ולא שלח יד במשיח ה' (כד, ה-ז)</u>
יהונתן ודוד כרתו ברית.	<u>נכון</u>	

מחוון: 2.5 נק' לכל שורה (במשפט שאינו נכון: 1 נק' לסימון ו-1.5 נק' לתיקון). מקור: ז, טו; טו, ט; כד, ה-ז; יח, ג.

8. מקומות בספר. מתח קו בין המקום לבין מה שקרה בו. **8 נק'**

מה קרה שם?	המקום
● דוד כרת את כנף המעיל של שאול	● <u>שילה</u>
● שם עמד המשכן, ושם התפללה חנה	● <u>המצפה</u>
● העם חזר בתשובה, ושאול נבחר בגורל	● <u>הגלגל</u>
● העם חידש את המלוכה של שאול	● <u>עין גדי</u>

תשובה: שילה – המשכן ותפילת חנה (א, ג-י). המצפה – התשובה (ז, ה-ו) ובחירת שאול בגורל (י, יז-כא). הגלגל – חידוש המלוכה (יא, יד-טו). עין גדי – כנף המעיל (כד, ב-ה).

מחוון: 2 נק' לכל קו נכון.

9. שאלת חשיבה. ה' אמר לשמואל: "כִּי הָאֲדָם יִרְאֶה לְעֵינָיו וְה' יִרְאֶה לְלִבּוֹ" (טז, ז). **12 נק'**

(א) שאול היה גבוה "מִשְׁכָּמוֹ וּמַעֲלָה", ודוד היה הקטן באחיו. מה מלמד הפסוק על הבחירה במלך?

תשובה: ה' לא בוחר מלך לפי המראה והגובה, אלא לפי הלב והמידות הטובות.

(ב) בחר באחד מגיבורי הספר (שמואל, יונתן או דוד). כתוב מידה טובה אחת שלו, ומעשה מן הספר שמראה אותה.

תשובה: לדוגמה: שמואל – יושר (יב, ג); יונתן – נאמנות לחבר: סימן החיצים (כ); דוד – ביטחון בה': "בְּיָשָׁם ה' צָבָאוֹת" (יז, מה).

מחוון: סעיף א – 5 נק'; סעיף ב – 7 נק' (3 על המידה, 4 על המעשה).